

ter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse.

27. Alligatus es uxori? noli querere solutionem. Solutus es ab uxore? noli querere uxorem.

28. Si autem acciperis uxorem: non peccasti. Et si nupserit virgo, non peccavit. Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco.

29. Hoc itaque dico, fratres: Tempus breve est: reliquum est, ut & qui habent uxores, tamquam non habentes sint:

30. & qui flent, tamquam non flentes: & qui gaudent, tamquam non gaudentes: & qui emunt, tamquam non possidentes:

31. & qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur: praeterit enim figura huius mundi.

32. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est quae Domini sunt, quomodo placeat Deo.

33. Qui autem cum uxore est, sollicitus est quae sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est.

34. Et mulier innupta, & virgo cogitat quae Domini sunt, ut sit sancta corpore, & spiritu. Quae autem nupta est, cogitat quae sunt mundi, quomodo placeat viro.

35. Porro hoc ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est, & quod facultatem praebet sine impedimento Domini obsecrandi.

36. Si quis autem turpem se videri existimat super virgine sua, quod sit superadulta, & ita oportet fieri: quod vult faciat: non peccat, si nubat.

37. Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suae voluntatis, & hoc iudicavit in corde suo, servare virginem suam, bene facit.

38. Igitur & qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit: & qui non iungit, melius facit.

* Rom. 7. 1. & 2. 39. * Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius vivit. quod si dormierit vir eius, liberata est: cui vult nubat: tantum in Domino.

40. Beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium: puto autem quod & ego Spiritum Dei habeam,

CAPUT VIII.

Aliam solvit questionem de idolothyto, non esse illicitum per se, de idolothytis edere, nisi id contra conscientiam, vel cum aliorum scandalo fiat.

1. **D**E iis autem, quae idolis sacrificantur, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat, charitas vero aedificat.

2. Si quis autem se existimat scire aliquid, nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire.

3. Si quis autem diligit Deum, hic cognitus est ab eo.

4. De escis autem, quae idolis immolantur, scimus quia nihil est idolum in mundo, & quod nullus est Deus, nisi unus.

5. Nam etsi sunt qui dicantur dii sive in caelo, sive in terra (siquidem sunt dii multi, & domini multi):

6. nobis tamen unus est Deus, Pater, ex quo omnia, & nos in illum: & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.

7. Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem cum conscientia usque nunc idoli, quasi idolothytum manducant: & conscientia ipsorum cum sit infirma, polluitur.

8. Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, abundabimus: neque si non manducaverimus, deficiemus.

9. Videte autem ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat infirmis.

10. Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolo recumbentem: nonne conscientia eius, cum sit infirma, aedificabitur ad manducandum idolothyta?

11. * Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est? * Rom. 14. 15.

12. Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis.

13. * Quapropter si esca scandalizat fratrem meum: non manducabo carnem in aeternum, ne fratrem meum scandalizem. * Rom. 14. 21.

CAPUT IX.

Exemplo suo docet quam vitandum sit scandalum, & promovenda proximi aedificatio: se omnibus omnia factum, in hoc niti, ut premium propositum assequatur.

1. **N**on sum liber? Non sum Apostolus? Nonne Christum Iesum

Do-

Domini nostrum vidi? Nonne opus meum vos estis in Domino?

2. Et si aliis non sum Apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum Apostolatus mei vos estis in Domino.

3. mea defensio apud eos, qui me interrogant, haec est.

4. Numquid non habemus potestatem manducandi, & bibendi?

5. Numquid non habemus potestatem mulierem fororem circumducendi sicut & ceteri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas?

6. Aut ego solus, & Barnabas, non habemus potestatem hoc operandi?

7. Quis militat suis stipendiis unquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat?

8. Numquid secundum hominem haec dico? An & lex haec non dicit?

9. Scriptum est enim in lege Moysi: * Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bobus cura est Deo?

* Deut. 25. 4. 1. Tim. 5. 18. 10. An propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scripta sunt. quoniam debet in spe qui arat, arare: & qui triturat, in spe fructus percipiendi.

* Rom. 15. 27. 11. * Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus?

12. Si alii potestatis vestrae participes sunt, quare non potius nos? Sed non usi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Evangelio Christi.

* Deut. 18. 1. 13. * Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt, edunt: & qui altari deserviunt, cum altari participant?

14. Ita & Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annunciant, de Evangelio vivere.

15. Ego autem nullo horum usus sum. Non autem scripsi haec ut ita fiant in me: bonum est enim mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet.

16. Nam si evangelizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: va enim mihi est, si non evangelizavero.

17. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: si autem invitus, dispensatio mihi credita est.

18. Quae est ergo merces mea? Ut Evangelium praedicans, sine sumptu ponam Evangelium, ut non abutar potestate mea in Evangelio.

19. Nam cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem.

20. Et factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus, ut Iudaeos lucrarer.

21. iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem (cum ipse non essem sub lege), ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem. iis, qui sine lege erant, tamquam sine lege essem (cum sine lege Dei non essem: sed in lege essem Christi) ut lucrifacerem eos, qui sine lege erant.

22. Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.

23. Omnia autem facio propter Evangelium: ut particeps eius efficiar.

24. * Nescitis quod ii, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? Sic currite ut comprehendatis.

25. Omnis autem, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinere, & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem incorruptam.

26. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aereum verberans:

27. sed castigo corpus meum, & in servitatem redigo: ne forte cum aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar.

CAPUT X.

Prosequitur Apostolus quod coperat superiori capite, de recta vivendi ratione, ac primum vitia quaque, ac potissimum idololatria speciem omnem vitari oportere: per Eucharistiam fideles unum esse corpus ostendit.

1. **N**Olo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes * Exod. 13. 21. sub nube fuerunt, & omnes * mare transierunt, Num. 9. 21.

2. & omnes in Moysse baptizati sunt in nube, & in mari: * Exod. 14. 22.

3. * & omnes eandem escam spiritalem manducaverunt, * Exod. 16. 15.

4. * & omnes eundem potum spiritalem biberunt: (bibeant autem de spiritali, consequente eos, petra: petra autem erat Christus) * Exod. 17. 6. Num. 20. 11.

5. sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: * nam prostrati sunt in deserto. * Num. 26. 64. 65.

6. Haec autem in figura facta sunt nostri, ut

ut

† DOM. ut non simus concupiscentes malorum,
9. POST * sicut & illi concupiérunt.
PENTEC.
* Psal. 7. neque idololatrá efficiámini, sicut
105. 14. quidam ex ipsis: quemádmódum scriptum
* Exod. 32. est: * Sedit pópulus manducáre, & bí-
6. bere, & surrexérunt ludere.
* Num. 25. 8. Neque fornicémur, * sicut quidam
1. ex ipsis fornicáti sunt, & cecidérunt uná
die viginti tria millia.
* Num. 21. 9. Neque tentémus Christum: * sicut
5. 6. quidam eórum tentavérunt, & à serpen-
tibus perierunt.
* Num. 11. 10. * Neque murmuravérunt, sicut qui-
1. 14. 1. dam eórum murmuravérunt, & perierunt
ab exterminatóre.
11. Hæc autem omnia in figura con-
tingébant illis: scripta sunt autem ad cor-
reptionem nostram, in quos fines sæculó-
rum devenérunt.
12. Itaque qui se existimat stare, ví-
deat ne cadat.
13. Tentatio vos non apprehéndat nisi
humána: fidélis autem Deus est, qui non
patiétur vos tentári supra id, quod po-
téstis, sed faciet etiám cum tentatióne
provéntum ut possitis sustinere.
14. Propter quod charíssimi mihi, fú-
gite ab idolórum cultura:
15. Ut prudentibus loquor, vos ipsi iu-
dicáte quod dico.
16. Calix benedictiónis, cui benedícimus,
nónne comunicatio sanguinis Christi
est? & panis, quem frángimus, nónne
participatio cörperis Dómini est?
17. Quóniam unus panis, unum corpus
multi sumus, omnes, qui de uno pane
participámus.
18. Videte Israël secúndum carnem:
nónne qui edunt hóstias, participes sunt
altáris?
19. Quid ergo? dico quòd idólis im-
molátum sit aliquid? aut quòd idólum,
sit aliquid?
20. Sed quæ immolant Gentes, dæmó-
nis immolant, & non Deo. Nolo autem
vos sócios fieri dæmoniórum: non po-
téstis cálicem Dómini bibere, & cálicem
dæmoniórum:
21. non potéstis mensæ Dómini partici-
pes esse, & mensæ dæmoniórum.
22. An æmulámur Dóminum? Num-
quid fortióres illo sumus? * Omnia mihi
* Supr. 6. licent, sed non omnia expédiunt.
23. Omnia mihi licent, sed non omnia
ædificant.
24. Nemo quod suum est quærat, sed
quod altérius.

25. Omne, quod in macélló vānit,
manducáte, nihil interrogántes propter
consciéntiam.
26. * Dómini est terra, & plenitúdo
eius. * Psal. 23.
27. Si quis vocat vos infidélium, & vul-
1. 17. tis ire: omne, quod vobis appónitur,
31. manducáte, nihil interrogántes propter
consciéntiam.
28. Si quis autem dixerit: Hoc immo-
látum est idólis: nolíte manducáre propter
illum, qui indicávit, & propter conf-
sciéntiam:
29. consciéntiam autem dico non tuam,
sed altérius. Ut quid enim libértas mea
iudicátur ab aliéna consciéntia?
30. Si ego cum grátia participo, quid
blasphémor pro eo quòd grátias ago?
31. * Sive ergo manducátis, sive bíbi- * Coloss. 34
tis, sive aliud quid facitis: omnia in gló- 17.
riam Dei facite.
32. Sinè offensióne estóte Iudæis, &
Géntibus, & Ecclesiæ Dei:
33. sicut & ego per omnia omnibus plá-
ceo, non quærens quod mihi útile est,
sed quod multis: ut salvi fiant.

CAPUT XII.

*Primùm de mulierum agit velamine; tum
de Eucharistia, ne quis ad eam indignè
accédât, atque ut quisque seipsum prober.*

1. **I**mitatóres mei estóte, sicut & ego
Christi.
2. Laudo autem vos fratres quòd per
omnia mei memores estis: & sicut tradidi
vobis, præcepta mea tenétis.
3. Volo autem vos scire * quòd omnis * Ephes. 5.
viri caput, Christus est: caput autem mu- 23.
lieris, vir: caput verò Christi, Deus.
4. Omnis vir orans, aut prophétans ve-
lato cápite, detúrpat caput suum.
5. Omnis autem mulier orans, aut pro-
phétans non velato cápite, detúrpat ca-
put suum: unum enim est ac si decal-
vétur.
6. Nam si non velátur mulier, tondeá-
tur. Si verò turpe est mulieri tondéri, aut
decalvári, velet caput suum.
7. Vir quidem non debet veláre caput
suum: quóniam * imágo & glória Dei est, * Gen. 14
mulier autem glória viri est. 26.
8. Non enim vir ex muliere est, sed
mulier ex viro.
9. * Etenim non est creatus vir propter * Gen. 24
mulierem, sed mulier propter virum. 18.
10. Ideò

* i. e. Velá-
men, tam-
quam si-
gnum sub-
iectiónis.
10. Ideò debet mulier potestátem * ha-
bère supra caput propter Angelos.
11. Verútamén neque vir finè mu-
liere: neque mulier finè viro in Dómino.
12. Nam sicut mulier de viro, ita &
vir per mulierem: omnia autem ex Deo.
13. Vos ipsi iudicáte: decet mulierem
non velátam oráre Deum?
14. Nec ipsa natura docet vos, quòd
vir quidem si comam nútriat, ignominia
est illi:
15. mulier verò si comam nútriat, gló-
ria est illi: quóniam capilli pro velamine
ei dati sunt.
16. Si quis autem vidétur contentiósus
esse: nos talem consuetúdinem non habé-
mus, neque Ecclesiæ Dei.
17. Hoc autem præcipio: non laudans
quòd non in mélius, sed in detérius con-
venítis.
18. Primùm quidem conveniéntibus vo-
bis in Ecclesiám, áudio scissúras esse inter
vos, & ex parte credo.
19. Nam opórtet & hæreses esse, ut &
qui probáti sunt, manifesti fiant in vobis.
20. † Conveniéntibus ergo vobis in
unum, iam non est Dominicam cœnam
manducáre.
21. Unusquisque enim suam cœnam præ-
súmit ad manducándum. Et álius quidem
ésurit: álius autem ébrius est.
22. Numquid domos non habétis ad
manducándum, & bibéndum? aut Eccle-
siám Dei contémnitis, & confúnditis eos,
qui non habent? Quid dicam vobis? Lau-
do vos? in hoc non laudo.
† SS. SA-
CRAMEN-
TI.
23. † Ego enim accépi à Dómino quod
& tradidi vobis, quóniam Dóminus Iesus
in qua nocte tradebátur, accépit panem,
24. & grátias agens fregit, & dixit:
* Accípite, & manducáte: hoc est corpus
meum, quod pro vobis tradétur: hoc fá-
cite in meam commemoratiónem.
* Matth. 26. 26.
* Marc. 14. 22.
* Luc. 22. 17. & 19.
25. Similitèr & cálicem, postquam cœ-
navit, dicens: Hic calix novum testa-
mentum est in meo sanguine. hoc facite
quotiescúmque bibétis, in meam com-
memoratiónem.
26. Quotiescúmque enim manducábitis
panem hunc, & cálicem bibétis: mortem
Dómini annunciábitis donec veniat.
* Ioann. 6. 59.
27. * Itaque quicumque manducáverit
panem hunc, vel bíberit cálicem Dómini
indigné: reus erit cörperis, & sanguinis
Dómini.
* 2. Cor. 13. 5.
28. * Prober autem seipsum homo: & sic
de pane illo edat, & de cálice bibat.

29. Qui enim manducát, & bibit in-
digné: iudícium sibi manducát, & bibit:
non dijudicans corpus Dómini. ^a
30. Ideò inter vos multi infirmi & im-
becilles, & dormiunt multi.
31. Quòd si nosmetipsos dijudicáremus,
non útique iudicáremur.
32. Dum iudicámur autem, à Dómino
corripimur, ut non cum hoc mundo dam-
nemur. ^a
33. Itaque fratres mei, cum convenítis
ad manducándum, invicem expectáte.
34. Si quis ésurit, domi manducet: ut
non in iudícium conveniátis. Cetera au-
tem, cum vénero dispónam.

CAPUT XIII.

*De donis Spíritus s. isque gratis datis.
Ecclesiá unum est corpus, sua cuique
membro función, & membra ope egent
mutuá.*

1. **D**E spiritalibus autem, nolo vos
ignoráre fratres.
2. Scitis quóniam cum Gentes esétis,
ad simuláchra muta prout ducebámini
eúntes.
3. Ideò notum vobis fácio, * quòd ne- * Marc. 9.
mo in Spíritu Dei loquens, dicit anáthe- 38.
ma Iesu. Et nemo potest dicere, Dómi-
nus Iesus, nisi in Spíritu sancto.
4. Divisiónes verò gratiárum sunt, idem
autem Spíritus:
5. & divisiónes ministratiónum sunt,
idem autem Dóminus:
6. & divisiónes operatiónum sunt, idem
verò Deus, qui operátur omnia in om-
nibus.
7. Unicusque autem datur manifestatio
Spíritus ad utilitatem.
8. Álii quidem per Spíritum datur ser-
mo sapiéntiæ: álii autem sermo sciéntiæ
secúndum eúndem Spíritum:
9. álii fides in eódem Spíritu: álii grá-
tia sanitátum in uno Spíritu:
10. álii operatio virtutum, álii prophe-
tia, álii discrétio spirituum, álii genera-
linguárum, álii interpretatio sermónum.
11. * Hæc autem omnia operátur unus * Rom. 12.
atque idem Spíritus, dividens singulis 3. 6.
prout vult. Ephes. 4. 7.
12. Sicut enim corpus unum est, &
membra habet multa, omnia autem mem-
bra cörperis cum sint multa, unum tamen
corpus sunt: ita & Christus.
13. Etenim in uno Spíritu omnes nos in
unum corpus baptizáti sumus, sive Iudæi,
si-